

PRITARTA

Vilkaviškio rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2018 m. kovo d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos direktoriaus
2018 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. V-24



VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
KLAUSUČIŲ SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

2018 m.

TURINYS

I SKYRIUS	3
BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II SKYRIUS	5
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	5
III SKYRIUS	5
TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	5
IV SKYRIUS	6
UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS	6
PIRMASIS SKIRSNIS	8
JUDĖJIMAS IR SVEIKATA	8
ANTRASIS SKIRSNIS	11
PASAULIO PAŽINIMAS	11
TREČIASIS SKIRSNIS	16
KOMUNIKAVIMAS	16
KETVIRTASIS SKIRSNIS	19
SOCIALINIS IR EMOCINIS UGDYMAS	19
PENKTASIS SKIRSNIS	22
MENAI	22
ŠEŠTASIS SKIRSNIS	24
VAIKŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS	24
LITERATŪRA	26
PRIEDAI	27

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo grupė yra Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio pagrindinės mokyklos Klausučių skyriuje. Adresas: Liepų g. 2, Klausučių k., Vilkaviškio r., LT-70462, tel. 8 342 49 418.

Steigėjas – Vilkaviškio rajono savivaldybė.

Teisinė forma – savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Elektroninis paštas – zalioji@vilkaviskis.lt.

Interneto svetainės adresas – www.zalioji.vilkaviskis.lm.lt.

Programos veiksniai ir kryptys

Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – programa) sukurta atsižvelgiant į šiandienos vaikų poreikius, tėvų lūkesčius ir mokyklos bendruomenės pasiūlymus. Kuriant programą buvo vadovaujamosi ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais ir metodinę pagalbą teikiančiais dokumentais: Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, LR švietimo įstatymu, Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų applanke „Augu ir keičiuosi“ ir kitais ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais norminiais teisės aktais. Programa, atspindėdama šiuolaikinės visuomenės gyvenimo pokyčius, orientuojasi į naujųjų technologijų taikymą ir vaikų gebėjimą naudotis informacinėmis technologijomis (išmaniaisiais telefonais, kompiuteriais, planšetiniais kompiuteriais, interaktyviomis lentomis ir kt.). Siekiama aktyvaus vaiko dalyvavimo ugdymosi procese, kartu su vaiku kuriant jam aktualų ir prasmingą ugdymo turinį. Programoje didesnis dėmesys kreipiamas vaikų sveikatos saugojimui ir stiprinimui. Ugdymo turinyje plačiau atskleidžiamas sveikos gyvensenos pradmenų, saugaus elgesio buityje ir aplinkoje įgūdžių stiprinimas bei sąlygų, skatinančių aktyvią fizinę veiklą, sudarymas. Vaikas – dėmesio centre. Ikimokykliniai metai yra labai svarbūs tolimesnei vaiko asmenybės raidai. Šiame amžiuje susiformuoja vaiko asmenybės pamatai, t. y. formuojasi vertybių sistema, charakterio bruožai, atsiskleidžia vaiko gebėjimai ir polinkiai. Vaiko ugdymasis ir vystamasis didele dalimi priklauso nuo šeimos, joje puoselėjamų vertybių, kurias vaikas natūraliai perima. Tačiau ne mažesnę įtaką vaiko raidai turi ir ugdymo įstaiga bei socialinė aplinka, kurioje vaikas auga. Siekiant darnaus vaiko ugdymosi, labai svarbu, jog visos šios vaiko ugdyme dalyvaujančios grandys suprastų jo poreikius ir sudarytų sąlygas kiekvienam vaikui pagal jo galias įgyti žinių, išsiugdyti gebėjimus ir nuostatas, reikalingas tolimesniam gyvenimui.

Pedagogai ir kiti specialistai:

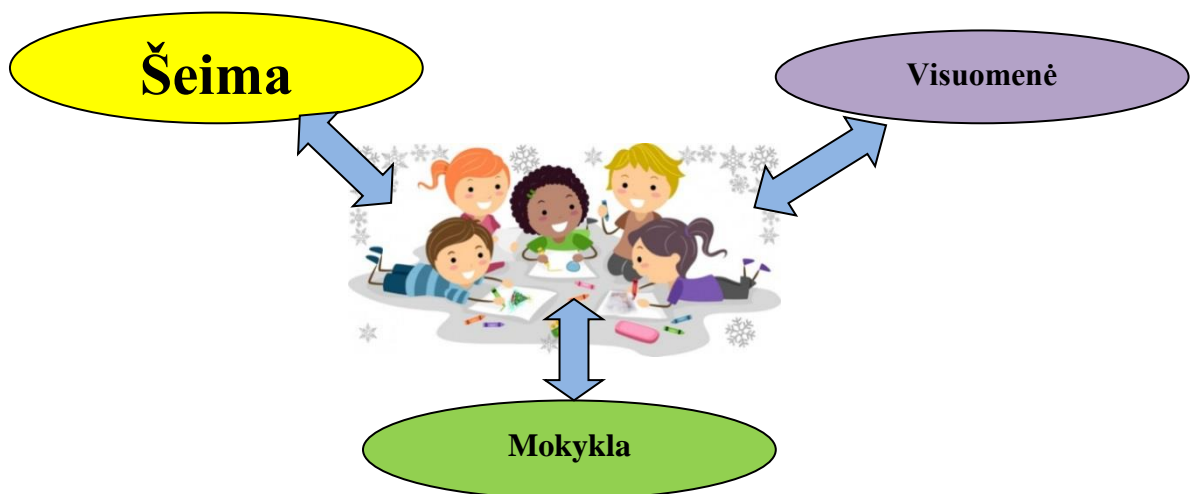
Ikimokyklinio ugdymo grupėje dirba ikimokyklinio ugdymo pedagogas, auklėtojo padėjėjas, socialinis ir specialusis pedagogas. Pedagogai įgiję aukštąjį išsilavinimą. Paskatinti šių dienų iššūkių,

pedagogai įgyja ir tobulina šiuos gebėjimus: suvokti esminius ugdymo turinio dalykus, tirti, planuoti, numatyti ugdymo strategijas, jas įgyvendinti, ugdymo realybėje sukurti pedagoginę sąveiką, sumaniai ir kūrybiškai derinti ugdymo metodus, individualizuoti ir diferencijuoti ugdymą, apibendrinti pedagoginę patirtį, dirbti komandoje. Pedagogai ir specialistai glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje: integruoja veiklas, rengia įvairius projektus.

Programos įgyvendinimo sąlygos:

- užtikrinama vaiko teisė į ugdymąsi per žaidimą, aktyvų bendravimą, pripažįstant jo nuomonę ir teisę rinktis;
- kryptingas, personalizuotas ugdymo proceso planavimas;
- ugdymosi tikslai, orientuoti į vaiko poreikius ir interesus (domėjimosi sritis);
- pamatuotų, paremtų vaiko daroma pažanga ugdymo tikslų kėlimas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir galias;
- saugi, kūrybiškumą skatinanti bei motyvuojanti ugdytis aplinka;
- vaiko pasiekimų / pažangos vertinimas keliant realistinius ugdymosi tikslus, atsižvelgiant į individualius vaikų ugdymosi poreikius;
- ugdymosi metodai, skatinantys vaikų individualią ir bendrą veiklą grupėse, atspindintys jų pomėgius, interesus, amžiaus ypatumus;
- ugdymasis per žaidimus, įtraukiantis realaus gyvenimo patirtį bei keliantis naujus iššūkius vaikams;
- veiklos, atspindinčios vaiko pomėgius, gyvenimo bendruomenėje ir pasaulyje ypatumus bei įgalinančios į jas įsitraukti ir šeimą.

Vaikai ir jų poreikiai. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.



Sparčiai besivystančios technologijos, didėjantis mobilumas keičia požiūrį į vaiką ir jo ugdymą, todėl ugdymo programoje atsižvelgiama į individualiuosius ir specialiuosius vaikų poreikius.

Laikantis vaikų intereso prioritetiškumo principo, tenkinami prigimtiniai vaiko poreikiai, sudarant sąlygas sveikam vaiko augimui, individualių galių plėtotei ir sėkmingam ugdymui. Su vaikų šeimomis siekiama glaudaus bendravimo, partnerystės bei abipusio supratimo.

Programa parengta siekiant tęstinumo tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pakopos. Mokyklos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu. Vaiko ugdymosi pasiekimai nuolat stebimi, vertinami, kaupiami sutarta forma ir aptariami individualiai su vaikais, jų tėvais. Paprastai vaikų pasiekimai apibendrinami kelis kartus per metus. Su tėvais kalbama individualiai, siunčiami trumpi pranešimai, laiškai elektroniniu paštu ar žinute ir pan. Mokyklos skyrius, kuriame vykdomas ikimokyklinis ugdymas, yra strategiškai patogioje vietoje: šalia „Atgimimo“ parko, bibliotekos, seniūnijos. Mokyklos bendruomenė yra atvira pokyčiams ir inovacijoms. Programos paskirtis – padėti šeimai sėkmingai ugdyti vaiką.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

✚ Prieinamumo, diferencijavimo ir individualizavimo.

Ugdymo turinys pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo socialinę patirtį, lytį, mokymosi stilių, kitus individualius poreikius, užtikrinant kiekvieno individualių galių plėtotę. Ugdymo turinys sudaromas taip, kad vaikas nuosekliai ugdytųsi visus gebėjimus. Pripažįstama, kad kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Remiamasi gerai susiformavusiais vaiko gebėjimais ir skatinamas naujų gebėjimų ugdymasis, pritaikant ugdymo procesą vaiko individualumui.

✚ Visuminio ugdymo.

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleisti visoms vaiko prigimtinioms galioms: fizinėms, psichinėms ir dvasinėms, neteikiant pirmenybės kuriai nors vienai iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo sritys.

✚ Ugdymosi per žaidimą.

Žaidimas – pagrindinė, kasdienė vaiko veikla, kurios metu jis pažįsta save ir jį supantį pasaulį, mokosi bendrauti. Spontaniško žaidimo metu vaikas tyrinėja, manipuliuoja, eksperimentuoja, sprendžia problemas ir tai sudaro esminį pagrindą asmeninės patirties kaupimui.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui ugdytis savarankiškumo, tinkamo bendravimo su kitais, pasitikėjimo savimi, kūrybiškumo ir mokėjimo mokytis bei sveiko gyvenimo pradmenis.

Uždaviniai:

Siekti, kad vaikas:

1. Visais savo pojūčiais tyrinėtų jį supantį pasaulį, plėtodamas savo fizines, intelektines ir kūrybines galias.
2. Aktyviai judėtų, lavintų smulkiuosius ir stambiuosius kūno raumenis; mokytųsi saugaus elgesio įvairioje aplinkoje.
3. Mokytųsi bendrauti taisyklinga kalba, tinkamai bendrautų su bendraamžiais ir suaugusiais.
4. Ugdytųsi socialinius įgūdžius, gebėjimą bendradarbiauti, planuoti, spręsti problemas.
5. Pratintųsi laikytis elementarios asmens higienos, ugdytųsi savarankiškumą ir sveikos gyvensenos pradmenis.
6. Siektų gamtą tausojančio elgesio.
7. Drąsiai ir savitai reikštų savo išgyvenimus ir įspūdžius įvairiomis meninės raiškos priemonėmis (daile, muzika, šokiu, vaidyba).

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo turinio esminės nuostatos

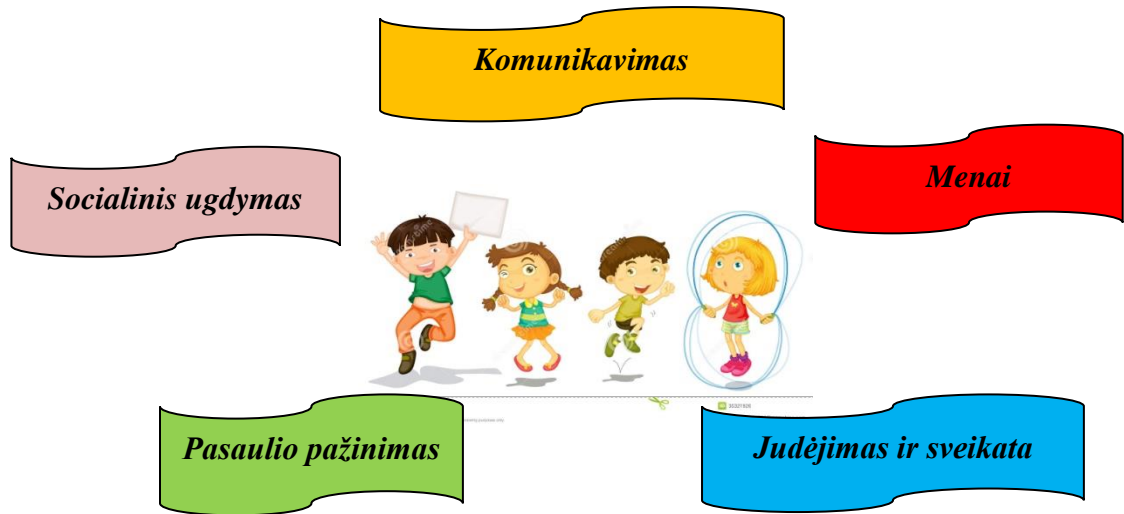
Ugdymosi turinys apibrėžiamas kaip turinio, metodų ir priemonių visuma. Ugdymo turinys skleidžiamas numatant ugdymosi siekinius ir ugdymosi gaires, kuriose aprašomi esminiai vaiko pasiekimai, t. y. kokias vertybines nuostatas, gebėjimus, žinias ir patirtį įgis ir kaip juos jis ugdytis. Ugdymo turinys orientuotas į vaikų poreikius, interesus, polinkius. Akcentuojamas vaikas dėmesio centre ir pabrėžiamas jo savitumas, raidos dėsningumai, kurie reikalauja individualaus požiūrio į vaiką ir į jį supančią aplinką. Ugdymo turinys lanksčiai pritaikomas kiekvieno vaiko ugdymosi poreikiams ir individualioms galioms, užtikrinant jo aktyvų dalyvavimą ugdymosi procese. Ikimokyklinio ugdymosi turinys sudarytas remiantis visuminio, nedalykinio, integralaus ugdymo nuostatomis. Visos ugdymosi sritys integraliai jungiasi viena su kita. Ugdydamasis vienos srities gebėjimus, vaikas natūraliai ugdomosi ir kitas svarbias sritis.

Ugdymosi turinio sritys

Vaikų nuo 3 iki 6 metų amžiaus ugdymo turinys skleidžiamas aprašant esminius vaiko pasiekimus sąlyginai penkiose numatytose ugdymosi srityse. Šios sritys apima ir aštuoniolika ugdymosi pasiekimų sričių, rekomenduojamų Ikimokyklinio ugdymo vaiko pasiekimų apraše. Taip pat yra integruotos ir papildomos sritys – gamtamokslinis ir technologinis vaiko ugdymas. Numatomi esminiai vaikų pasiekimai bei pateikiamos numatomos ugdymosi gairės. Ugdymosi gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymosi situacijos (veiklos, veiksenos, pedagogo veikla).

Pedagogas, pasinaudodamas ugdymo gairėmis, pats kuria ir įgyvendina ugdymo turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymosi poreikius.

Ugdymosi sritys



Vaikai ugdosi žaisdami, tyrinėdami, bendraudami

- **Ugdymosi strategijos ir metodai**

Dominuojanti veikla – žaidimas (spontaniškas, individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių) atsižvelgiant į vaiko galias, pomėgius ir poreikius.

Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką. Įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.

Ugdymasis pavyzdžiu. Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda kokią nors veiklą ir perleidžia savarankiškai tęsti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių.

Kūrybinė pedagogo – vaiko sąveika. Pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

Situacinis – spontaniškas ugdymas. Pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus. Ugdymo ir

ugdymosi situacijų susidarymo skatinimas bendrais susitarimais ir sprendimais, probleminiais klausimais, diskusijomis.

- **Ugdymosi priemonės.**

Siekiame, kad ugdymosi priemonės:

- tenkintų ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikį žaisti, bendrauti, bendradarbiauti;
- skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą;
- ugdytų vaiko savarankiškumą, saviraišką ir skatintų kūrybiškumą;
- lavintų intelektines vaiko galias;
- sudarytų sąlygas plėtoti vaiko kultūrai, poreikiams, pomėgiams, interesams;
- tenkintų vaiko poreikį judėti;
- sietųsi su vaiko patirtimi ir kasdieniu jo gyvenimu.



PIRMASIS SKIRSNIS JUDĖJIMAS IR SVEIKATA

Pagrindiniai tikslai, kuriais siekiama, kad vaikai:

1. noriai dalyvautų fizinio aktyvumo veiklose, stiprintų stambiuosius ir smulkiuosius raumenis, kūno pusiausvyrą;
2. pažintų savo kūno galias ir mokytųsi saugiai judėti;
3. ugdytųsi kasdienio gyvenimo įpročius, pratintųsi laikytis asmens higienos ir aplinko švaros;
4. ugdytųsi sveiko gyvenimo pradmenis.

- **Ugdymo strategijos.**

Organizuojamos fizinio aktyvumo veiklos, žaidimai, atitinkantys jų fizines galias bei padedantys vaikui ugdytis saugaus judėjimo įgūdžius. Asmeninis pedagogo pavyzdys turėtų padėti vaikams geriau suprasti judėjimo naudą ir ugdytis kasdienes gyvenimo įgūdžius, pavyzdžiui, ruošiantis valgyti, naudojantis tualetu, rengiantis ir pan. Aktyvus šeimos ir ugdytojų bendradarbiavimas padeda aiškinantis vaiko kasdienio gyvenimo įpročius, aptariant naujų asmens higienos įgūdžių ugdymą. Vaiko ugdymas yra nuoseklus ir paremtas vaiko supratimu bei suaugusiųjų kantrybe.

- **Turinio apimtys.**

Judėjimas: eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika. Judrūs žaidimai su taisyklėmis.

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai ir sveiko gyvenimo pradmenys: tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus. Saugiai elgiasi aplinkoje, saugo savo sveikatą, mokosi rinktis sveiką maistą.

Turinys		JUDĖJIMAS	
	3-4 m.		5-6 m.
Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės	Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės
<p><i>Laikydamos pusiausvyrą vaikšto, eina plačia linija, apeina kliūtis, eina nelygiu paviršiumi, pastovi ant vienos kojos, bėga keisdamos greitį, kryptį, lipa laiptais pakaitiniu žingsniu, pašoka dviem kojomis, nušoka nuo pirmo laiptelio, pradeda žaisti judrius žaidimus laikydamasis kelių taisyklių.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Drąsinti vaikus išbandyti savo judėjimo galias lauko aikštelėje, pasiūlant eiti, bėgti, sustoti pagal ženklą, atsitūpti, atsikelti ir paimti išdėliotus įvairius daiktus lauke. ■ Siūlyti judėti per kliūtis. ■ Kartu su vaikais žaisti judrius žaidimus. ■ Pateikti vaikams išbandymus – apeiti / perlipti kliūtis, eiti nelygiu paviršiumi išlaikant pusiausvyrą. ■ Organizuojami judrūs žaidimai, veiklos, estafetės, lenktynės, kurių metu vaikai skatinami įvairiai ir saugiai judėti lauke, salėje. ■ Pasiūlyti judrias veiklas, kurių metu vaikai ropoja, lenda, perlipa, užlipa, nulipa, šokinėja ant vienos kojos, peršoka, šoka į aukštį, tolį, nušoka nuo kelių laiptelių, šliaužia ant nugaros, pralenda. ■ Siūlyti vaikams judrius žaidimus, imituoti gyvūnų eiseną, kurių metu vaikai šokinėtų abiem kojomis, bandytų pastovėti ant vienos kojos. ■ Sudaryti vaikams galimybę lipti laipteliais pristatomu žingsniu, laikantis turėklų. 	<p><i>Laisvai vaikšto, eina ratu, pristatomu žingsniu bėga, lenktyniauja, stengiasi aplenkti kliūtis, vengia nepažįstamų veiksmų.</i></p> <p><i>Laikydamos koordinaciją šokinėja ant vienos kojos, laipioja, eina siauru paviršiumi šliaužia, stumiasi ant nugaros.</i></p> <p><i>Mina triratį, dviratį, pasispiria koja. Judesius derina su kitų vaikų judesiais, žaidžia judrius žaidimus, stiprėja pasitikėjimas savo jėgomis.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Organizuojami judrūs žaidimai, veiklos, estafetės, lenktynės. ■ Pasiūlyti judrias veiklas, kurių metu vaikai ropoja, lenda, perlipa, užlipa, nulipa, šokinėja ant vienos kojos, peršoka, šoka į aukštį, tolį, nušoka nuo kelių laiptelių, šliaužia ant nugaros, pralenda. ■ Organizuoti siužetines ar iš ritminių judesių sudarytas rytines mankštas grupėje, salėje ar lauke, jei leidžia oro sąlygos. ■ Organizuoti sportinius žaidimus su kamuoliu, kėgliais, lauko raketėmis. ■ Paprašyti vaikų padėti nubraižyti klases ir jas žaisti sugalvojant įvairias taisykles. ■ Pažymėtai takais siūlyti važinėti triračiais, dviračiais, paspirtukais, rogėmis.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Siūlyti vaikams važiuoti triračiais, stumiamomis kojomis mašinėlėmis. 		
<p><i>Tikslėja rankos ir akies judesiai, stiprėja smulkieji raumenys: ridena, meta, spiria kamuolį, kerpa išilgai, veria, piešia atsitiktines linijas, taškuoja, konstruoja iš didesnių detalių.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ridenti ir gaudyti kamuolį, mesti, spirti minkštą nedidelį kamuoliuką. ■ Siūlyti žaidimus su žaislais ir daiktais, kuriuos vaikai gali stumti, traukti, nešiotis iš vienos vietos į kitą. ■ Siūlyti žaisti žaidimus, siekiant pakabinto daikto pasistiebiančią, iškeliant rankes. ■ Siūlyti žaidimus veiksams su daiktais atlikti: sudėti / išimti, statyti, konstruoti, dėlioti dėliones. ■ Verti, kirpti, plėšyti, piešti, lipdyti, glamžyti. ■ Kartu su vaikais vartyti knygeles, paveikslėlius, žurnalus, enciklopedijas. ■ Pasiūlyti ieškoti paveikslėlių, piešti kompiuterio pagalba. 	<p><i>Išlavėję rankos ir akies judesiai, riešas, vikrūs rankos piršteliai: sūpuojasi ant kartelės laikydamasis pirštais, gaudo, meta į sieną ir stipriai spiria kamuolį. Užsisėga sagas, veria mažus daiktus, tvirčiau laiko pieštuką, kerpa žirkklėmis įvairiomis kryptimis, tiksliai piešia įvairias linijas, dėlioja smulkių detalių dėliones, konstruoja.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sudaryti sąlygas vaikams lavinti smulkiuosius raumenis, grupėje įrengus judėjimo kampelį. ■ Siūlyti vaikams pažaisti pirštų žaidimus. ■ Pateikti vaikams idėjų, minčių, kaip ir kam galima panaudoti paprastą popieriaus lapą: piešti, lankstyti, susukti, glamžyti, sušlapinti, išgauti garsus. ■ Pasiūlyti vaikams žaidimus su dėlionėmis, konstruktoriais, paskatinti vaikus patiems siūlyti kurti dėliones klijuojant, kerpant, piešiant, panaudojant trafaretus. ■ Kartu su vaikais aptarti, ką ir kaip galima pasigaminti iš virvelės, siūlo ir įvairių smulkių karoliukų, konstruktorių detalių ar sėklų, lapų ir kt. priemonių. ■ Siūlyti vaikams žaidimus su įvairiais smulkiais daiktais ir biriomis medžiagomis. ■ Sudaryti vaikams sąlygas piešti, kirpti, klijuoti, lipdyti panaudojant įvairias priemones ir medžiagas.
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai ir sveiko gyvenimo pradmenys			
<p><i>Savarankiškai valgo, geria, pradeda naudotis stalo įrankiais, pasako ko nori, ko nenori. Pats eina į tualetą. Suaugusiojo padedamas susitvarko po tualetu, prausiasi,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kasdienės veiklos metu palaikomas vaiko noras ir bandymai savarankiškai rengtis, autis, valgyti. ■ Aplinkoje esančius daiktus laikyti tam tikrose įprastose vaikams vietose, kad vaikai galėtų juos rasti, kai jiems jų reikia. ■ Prasminga vaikams parodyti, kur galima rasti 	<p><i>Tvarkingai valgo, naudojami stalo įrankiais, savarankiškai apsirengia, segasi, bando užsirišti batus. Laikosi elementarios higienos, tvarko</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kasdienės veiklos metu padėti vaikams stiprinti esamus savitarnos ir asmens higienos įgūdžius. ■ Savo ir kitų vaikų pavyzdžiu skatinti / stiprinti savarankiškumą laikantis asmens higienos. ■ Palaikyti ir drąsinti vaikų kultūringo maitinimosi įpročius.

<p><i>nusišluosto veiduką, rankeles. Pradeda tvarkyti žaislus, atrasti, kas yra sveikas maistas ir kokia poilsio nauda.</i></p>	<p>puoduką, pasiimti kėdę, rasti popierių, pieštukus, sudėti žaislus, kur laikomi lauko drabužiai ir kt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Sudaryti vaikams galimybę patiems susitvarkyti: nusiplauti teptuką, išpilti vandens, sušluoti šiukšles. ■ Siūlyti vaikams rinktis sveiką maistą parodant jiems jo naudą. ■ Pasiūlyti vaikams pasirinkimą iš dviejų galimybių. ■ Savo ir kitų vaikų pavyzdžiu bei paveikslėlių, pokalbių pagalba ugdyti supratimą, kaip galima pailsėti ir atgauti jėgas po aktyvios veiklos. 	<p><i>žaislus, savo daiktus.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti vaikus rinktis sveiką maistą. ■ Kalbėtis su vaikais apie tai, koks maistas yra naudingas jiems patiems ir kitiems. ■ Kartu su vaikais planuoti aktyvios veiklos ir poilsio laiką.
---	--	--------------------------------------	--

ANTRASIS SKIRSNIS PASAULIO PAŽINIMAS

Pagrindiniai tikslai, kuriais siekiama, kad vaikai:

1. Domėtusi ir gebėtų paaiškinti socialinius, gamtos reiškinius, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus.
 2. Išbandytų įvairius pasaulio pažinimo būdus: keltų klausimus, tyrinėtų, suprastų, tartųsi sprendžiant problemas.
 3. Suprastų skaičiaus sąvoką ir susietų skaičių su atitinkamu jo simboliu.
 4. Lavintų loginį mąstymą skaičiuodami, matuodami, lygindami, grupuodami ir rūšiuodami pagal formą, spalvą, dydį.
 5. Plėtotų erdvės ir laiko supratimą: nustatytų objektų padėtį erdvėje, judėjimo kryptį, laiko trukmę nuovoką.
- **Ugdymo strategijos:**
 - Iš vaiko pozicijų – nukreipta į vaiko poreikius ir interesus.
 - Tyrinėjimas žaidžiant.
 - Suplanuotas ir spontaniškas tyrinėjimas, skatinantis naujus tyrinėjimus.
 - Eksperimentų ir priemonių paprastumas ir prieinamumas vaikui.
 - Orientuotas į vaiko galias ir patirtį.

- Saugus pačiam vaikui ar aplinkiniams.
- Teikiantis vaikui pažinimo džiaugsmą.
- Palaikyti natūralų vaiko domėjimąsi skaičiais, norą pažinti daiktų savybes matuojant, lyginant, rūšiuojant ir grupuojant juos.
- Skatinti eksperimentuoti, tyrinėti daiktus pasitelkus matematinės priemonės, žaislus ir žaidybines veiklas. Įvairios vaiko veiklos metu taikyti matavimą, skaičiavimą, grupavimą, tapatinimą ir lyginimą.
- Skatinti kasdienėje kalboje naudoti formų, dydžių, krypčių, erdvinių padėčių ir laiko sąvokas.

▪ **Turinio apimtys:**

Gyvosios ir negyvosios gamtos objektai: artimiausia gamtinė aplinka (gyvūnai, augmenija), gamtos reiškiniai ir ištekčiai (vanduo, oras, akmenys); žmogaus poveikis aplinkos išsaugojimui; pagarba gyvybei ir aplinkai; laikas ir erdvė; gyvybės ciklas; žmonės, jų panašumai ir skirtumai (išvaizda, amžius, gebėjimai, pomėgiai, veikla, gyvenama vieta);

Tyrinėjimai ir technologijos: domėjimasis aplinkos daiktais ir reiškiniais aktyviai tyrinėjant (iš ko jie sudaryti, kaip jie veikia, pasireiškia); informacijos paieška ir planavimas; paprasčiausių technologijų ir priemonių panaudojimas; klausimų kėlimas, problemų sprendimas ir apibendrinimas.

Skaičiai ir skaičiaus sandara: skaičiaus vartojimas kiekiui ir eilei nusakyti; skaičiavimas 10 ribose; simboliai, vartojami skaičiams pažymėti;

Formų, dydžių, erdvės ir laiko matai: formos aplinkoje ir geometrinės figūros; daiktų dydis, dydžių santykiai; matavimas ir matavimo priemonės; orientavimasis laike ir erdvėje.

Turinys		Gyvosios ir negyvosios gamtos objektai	
		3-4 m.	5-6 m.
Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės	Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės
<p><i>Stebi ir noriai žaidžia su daiktais, natūraliomis medžiagomis. Atpažįsta ir pavadina keletą ar daugiau augalų, gyvūnų, daiktų, skiria tam tikrus gamtos reiškinius.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Drašinti vaikus žaisti su natūraliomis medžiagomis, kaip smėliu, vandeniu, akmenėliais, lapais, kaštonais. ■ Atkreipti vaikų dėmesį į daiktų ir objektų savybes, kaip spalva, forma, dydis ir tekstūra. ■ Stebėti ir pavadinti artimiausioje aplinkoje augančius augalus, kalbėti, kokias daržoves ir vaisius valgo, įvardinti skonį, 	<p><i>Pastebi skirtumus tarp tam tikrų objektų, daiktų ir juos įvardija Papasakoja, kur gyvena gyvūnai, nusako, kurie yra naminiai. Skiria tam tikras profesijas, darbus. Pradeda suprasti, kad aplinka ir jis pats keičiasi augdamas. Plėtoja</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Žaisti, rūšiuoti, kolekcionuoti akmenėlius, lapus, kriaukleles, sėklas, kankorėžius. ■ Klausytis ir kalbėtis su vaikais apie natūraliai kylančius ar sukeltus aplinkos garsus. ■ Aiškinantis garsų kilmės priežastis skatinti vaikus saugoti aplinką ir gamtos resursus. ■ Skatinti dalintis savo patirtimi.

	<p>uostyti, nusakyti spalvą, dydį, formą.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Skiria tam tikras profesijas, darbus. Pradedą suprasti, kad aplinka ir jis pats keičiasi augdamas. Plėtoja laiko, erdvės ir vietos pojūčius. ■ Klausytis ir kalbėtis su vaikais apie natūraliai kylančius ar sukeltus aplinkos garsus. ■ Aiškinantis garsų kilmės priežastis skatinti vaikus saugoti aplinką ir gamtos resursus. ■ Skatinti dalintis savo patirtimi. ■ Skatinti vaikus stebėti ir pavadinti gyvūnus pasivaikščiojimo metu, išvykose, vartant knygeles, paveikslėlius, ieškant paveikslėlių ir kt. ■ Kalbėtis su vaikais apie tai, kokius žmones sutinka eidami pasivaikščioti, išvykose ir ką jie veikia. ■ Kalbinti vaikus kasdienės rutininės veiklos metu įvardijant, ką ir kada jie veikia dienos bėgyje. ■ Kurti grupės ritualus. 	<p><i>laiko, erdvės ir vietos pojūčius. Žino, kad reikia globoti augintinius.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti vaikus stebėti ir pavadinti gyvūnus pasivaikščiojimo metu, išvykose, vartant knygeles, paveikslėlius, ieškant paveikslėlių ir kt. ■ Kalbėtis su vaikais apie tai, kokius žmones sutinka darželyje, eidami pasivaikščioti, išvykose ir ką jie veikia. ■ Kalbinti vaikus kasdienės rutininės veiklos metu įvardijant, ką ir kada jie veikia dienos bėgyje. ■ Švęsti šventes, kurti grupės ritualus. ■ Pasivaikščiojimo metu stebėti darželio kieme augančius medžius, gėles, pievą ir jos gyventojus ir kartu aptarti stebėtus potyrius. ■ Sekti vaikams pasakas, skatinti žiūrėti paveikslėlius, vaizdo filmukus, kuriuose vaizduojami įvairūs gyvūnai. ■ Dalintis įspūdžiais, kuriuos vaikai patyrė kartu su šeima per savaitgalį. ■ Apsilankyti parduotuvėje, stebėti gatve važiuojančius automobilius ir kalbėtis apie profesijas, pasikviesti į svečius tėvelius, kad papasakotų apie savo profesijas. ■ Drąsinti domėtis žemėlapiais ir jais naudotis pasivaikščiojimo metu, grupėje. ■ Švęsti tradicines ir netradicines šventes, kurti grupės tradicijas.
Tyrinėjimai ir technologijos			

<p><i>Įvairiais būdais tyrinėja aplinkos daiktus.</i></p> <p><i>Eksperimentuoja su įvairiomis medžiagomis, reiškiniais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Padėti vaikams suprasti skirtingų daiktų paskirtį ir kaip jais reikia naudotis. ■ Padėti vaikams suprasti priežasties ir pasekmės ryšius. ■ Pasiūlyti vaikams patyrinėti savo šešėlių saulėtą dieną lauke, prie šviesos grupėje. ■ Skatinti vaikus tyrinėti daiktus ir medžiagas per padidinamąjį stiklą, su magnetu. ■ Sudaryti galimybę vaikams pažinti aplinkos garsų įvairovę. ■ Eksperimentuoti su įvairiomis medžiagomis, aiškinantis gamtos reiškinius, su medžiagų savybėmis. ■ Drąsinti tyrinėti šešėlius, kaip keičiasi jų ilgis, forma per dieną. ■ Kviesti ir drąsinti vaikus dalyvauti savo pačių sumanytuose eksperimentuose, projektuose. ■ Parūpinti įvairių tyrinėjimo priemonių, knygų, enciklopedijų, domėtis vaikų projektais, tyrinėjimais, veikla. ■ Įsijungti į vaikų veiklą pasiūlant jiems savo paramą. ■ Sudaryti vaikams galimybę suprasti aplinkos kaitos procesus: švęsti vaikų gimtadienius ir kalbėtis, kaip jie pasikeitė. ■ Kartu su vaikais sodinti sėklas, gėles, prižiūrėti, stebėti, kaip jos auga, keičiasi. ■ Pasiūlyti vaikams pasirinkti ir rūpintis žaisliniu augintiniu ir mokytis būti atsakingais. 	<p><i>Tyrinėdamas daiktus ir reiškinius pasinaudoja turima patirtimi.</i></p> <p><i>Eksperimentuoja laikydamasis tam tikros tvarkos, atsargiai atlieka veiksmus. Domisi, kelia klausimus ir ieško atsakymų jam prieinamuose įvairiuose šaltiniuose.</i></p> <p><i>Rūšiuoja, grupuoja daiktus pagal tam tikras savybes.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Eksperimentuoti su įvairiomis medžiagomis, aiškinantis gamtos reiškinius. ■ Eksperimentuoti su medžiagų savybėmis. ■ Drąsinti tyrinėti šešėlius, kaip keičiasi jų ilgis, forma per dieną. ■ Kviesti ir drąsinti vaikus dalyvauti savo pačių sumanytuose eksperimentuose, projektuose, kurie skatintų jų smalsumą. ■ Parūpinti įvairių tyrinėjimo priemonių, knygų, enciklopedijų, domėtis vaikų projektais, tyrinėjimais, veikla. ■ Įsijungti į vaikų veiklą, pasiūlant jiems savo paramą. Palaikyti vaikų norą patiems pasinaudoti IT. ■ Skatinti vaikus dalintis savo atliktais tyrinėjimo projektais ir planuoti naujas veiklas kartu su kitais vaikais ar tėveliais. ■ Drąsinti vaikus panaudoti įvairius šaltinius informacijos paieškai. ■ Stebėti ir rūšiuoti kieme augančias gėles, augalus pagal spalvą, formą, dydį, naudą. ■ Drąsinti vaikus kelti klausimus apie tai, kokios aplinkoje vyrauja spalvos, formos, dydžiai. ■ Skatinti vaikus dalintis patirtimi su kitais vaikais, suaugusiais, esančiais grupėje ir tėvais.
---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Eksperimentuoti su skoniais. ■ Kelti probleminius klausimus vaikams. ■ Atkreipti vaikų dėmesį į tai, kaip keičiasi orai per dieną. ■ Skatinti vaikus tyrinėti gamtos ir aplinkos daiktus pasinaudojant paprastomis priemonėmis. 		
Skaičiai ir skaičiavimai			
<p><i>Skiria žodžius: mažai ir daug. Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą. Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Drąsinti vaikus vardinti daug ir mažai. ■ Kasdienės veiklos metu skatinti vaikus atrasti, kiek yra daiktų po du, po vieną. ■ Atkreipti vaikų dėmesį į skaičius kasdieniame jų gyvenime. ■ Kartu su vaikais dainuoti trumpas ritmines daineles, eiliuotas pasakas, kuriose yra pasikartojantis ar sekantis vienas paskui kitą veiksmas. 	<p><i>Susieja daiktų kiekį su skaičiumi. Skaičiuoja iki 10 ir daugiau. Suskaičiuoja daiktus bent iki 10. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau / mažiau vienu, dviem, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis. Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas su 2–3 pasikartojančiais elementais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Įvairios veiklos metu sudaryti galimybę pasinaudoti skaičiavimo patirtimi. ■ Kasdienėse veiklose padėti vaikams formuoti laiko nuovoką. ■ Skatinti vaiką dalintis savo skaičiavimo patirtimi. ■ Supažindinti su paprasčiausiais skaičiavimo būdais. ■ Mokykite naudotis informacinėmis priemonėmis, kurių pagalba galima suskaičiuoti ir užrašyti skaičiais. ■ Siūlyti vaikams pratybų sąsiuvinius, kuriuose yra įvairių užduotėlių. ■ Skatinti žaisti vaidmenimis, modeliuoti gyvenimiškas situacijas. ■ Drąsinti dalyvauti veikloje, pasiekimų aplanke kaupti vaiko darbus ir susitarti, kiek darbėlių vaikas turėtų atsirinkti.
Matavimas, lyginimas, laikas ir erdvė			
<p><i>Tapatina daiktus pagal formą, dydį. Supranta ir pradeda vartoti daiktų palyginimui</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti vaikus lyginti ir rūšiuoti daiktus, žaislus pagal spalvą, formą, dydį. ■ Drąsinti vaikus lyginti daiktus. ■ Siūlyti žaisti persirengimo žaidimus ir 	<p><i>Skiria geometrines figūras: skritulį ir rutulį, kvadratą, trikampį, stačiakampį. Rūšiuoja daiktus pagal dydį, formą,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti vaikus rūšiuoti, dėlioti, klasifikuoti daiktus, objektus pagal tam tikrus požymius. ■ Drąsinti vaikus eksperimentuoti su

<p><i>skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat, kitoks ir pan.</i></p>	<p>aiškintis, kurie drabužiai dideli, kurie maži.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti žaisti su žaislais, kuriuos reikia įtaikyti pagal formą, dydį, sudėti eilę, surūšiuoti. ■ Žaisti, tyrinėti ir eksperimentuoti su daiktais, kuriais taip pat galima pamatuoti, pasverti ar numatyti laiką. 	<p><i>tūrį. Matuodamas atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojasi žinomais sąlyginiais matais. Lygindamas dydžius, vartoja žodžius (didesnis, truputį mažesnis, didžiausias, mažiausias ir kt.) Apibūdina daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų ar vienas kito atžvilgiu: aukščiau – žemiau, virš – po; šalia, greta, viduryje, tarp, priešais, prie, prieš, paskui, šalia vienas kito, už, prieš, tarp, viduje, išorėje ir kt. Turi tam tikrą laiko nuovoką: žino, jog savaitė susideda iš dienų, metų sudaro metų laikai.</i></p>	<p>formomis, dydžiais ir tekstūra.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Drašinti vaikus atrasti priemones, kurių pagalba jie galėtų be specialių priemonių pamatuoti, išmatuoti, palyginti. ■ Atkreipti vaikų dėmesį į laiko trukmę. ■ Skatinti vaikus vartoti laiko sąvokas. ■ Plėtoti supratimą, kaip praeina laikas. ■ Skatinti rungtyniauti ir matuoti laiką chronometro pagalba, aptarti su vaikais, kuris laikas greitesnis ir pan. ■ Laiko nuovokai formuoti naudoti smėlio laikrodį, sutartą ženklą. ■ Sodinti, sėti augalus ir stebėti jų augimo ciklą pasižymint, per kiek laiko išdygo, kiek paaugo ir pan. ■ Stebėti ir žymėti dienos orus kalendoriuje sutartais ženklais, aptarti orų permainas. ■ Matuoti ir žymėti šešėlių ilgį dienos bėgyje, pasigaminti saulės laikrodį ir stebėti skirtingu dienos metu ir kt. ■ Pasidaryti metų gimtadienių ir kalendorinių švenčių kalendorių.
--	---	--	--

TREČIASIS SKIRSNIS KOMUNIKAVIMAS

Pagrindiniai tikslai, kuriais siekiama, kad vaikai:

1. Ugdytūsi norą bendrauti ir kurti palankius santykius su bendraamžiais ir suaugusiais.
2. Turėtų galimybes klausyti įvairių aplinkos garsų, sakytinių pasakojimų, skaitomų grožinės bei pažintinės literatūros kūrinių ir ugdytūsi taisyklingą kalbą bei pajautų jos grožį.

3. Domėtusi knyga, ugdytusi poreikį skaityti ir pamiltų knyga. Ugdytų(-si) sakinę kalbą kaip saviraiškos, bendravimo ir pažinimo priemonę, sudarant prielaidas rašytinės kalbos ugdymui(-si).

4. Drąsiai reikštų save meninės raiškos priemonėmis kaip savitu komunikacijos būdu.

▪ **Ugdymo strategijos:**

- Aktyvus vaiko klausymasis: demonstruoti veido mimika, kūno kalba, žodžiais susidomėjimą vaiko pasakojimu.
- Atkartojimas vaiko išsakytų paskutinių minčių trumpa taisyklinga, vaikui suprantama kalba, sudarant galimybę pačiam vaikui geriau perprasti tai, ką jis norėjo pasakyti, mokytis taisyklingos kalbos.
- Žaidimai, veiklos, projektai, kurių metu vaikai aktyviai bendrauja, tariasi, dalinasi mintimis, idėjomis su bendraamžiais ir suaugusiais.
- Neverbalinės kalbos technologijos: kūno kalba, veido mimika, rašytiniai ženklai, simboliai.

▪ **Turinio apimtys:**

Klausymasis ir kalbėjimas: klausymasis ir supratimas (prašymų, nurodymų vykdymas); pasakojimas, išreikšiant mintis savais žodžiais; natūralus bendravimas; dialogas su kitais; neverbalinė kalba (judesiais, veido mimika); įvairūs aplinkos garsai.

Skaitymo ir rašymo pradmenys: knygelį „skaitymas“ ir jų gamyba; ženklai, simboliai aplinkoje; raidės ir žodžiai; dramatizacija ir vaidmenų žaidimai; žodžių žaidimai.

Turinys		Klausymas ir kalbėjimas	
		3–4 m.	5–6 m.
Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės	Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės
<p><i>Klausosi ir vykdo kelis prašymus paeiliui. Kalba 2–4 žodžių sakiniais, papildo kalbą judesiu. Reaguoja į pasakojimą judesiais, šūksniais, klausimais. Daug klausinėja „Kas?“, „Ką daro?“, „Kas čia?“</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Prašyti vaikų pagalbos, jungti juos į bendrą veiklą supažindinant su žaidimo taisyklėmis ir stebėti, kaip vaikai jas suprato. ■ Skatinti vaikus pasakoti, kalbėti, dalintis savo patirtimi su kitais ir suaugusiais, įdėmiai juos išklausti. ■ Kalbėtis su vaikais apie jų šeimas. ■ Kalbėti vaikams, kai jie patys ką nors daro, komentuoti veiksmus. ■ Skaityti eiliuotas pasakas ir kartu su vaikais mokytis trumpų dveilių ar ketureilių su judesiais. ■ Sekti pasakas, keičiant balso intonaciją, pasakos 	<p><i>Klausosi ir supranta pokalbio temą. Atkartoja pasakas, pasakojimo turinį, įvykius. Supranta juokus, patys juokauja. Kalba taisyklingai, išsako savo norus, pageidavimus. Laikosi tam tikrų bendravimo taisyklių.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Bendravimo su vaikais metu demonstruoti empatiją, įsijauskite į vaiko pasakojimą, pokalbio temą rodant tai veido mimika, kūno judesiais. ■ Sekti pasakas, pasakojimus ir juos kartu su vaikais atpasakoti, kurti savo pasakojimus su kita pradžia, pabaiga. ■ Savo asmeniniu pavyzdžiu padėti vaikams mokytis bendravimo kultūros. ■ Sudaryti vaikams galimybę klausytis įvairių garsų, natūraliai kylančių ir dirbtinai sukeltų, bandyti spėti jų prigimtį ir pamėgdžioti. ■ Žaisti žaidimus, kurių metu vaikams reikia ne kalbėti, o

	<p>nuotaiką palydint kūno judesiais, veido mimika perteikiant pasakos nuotaiką, herojus. Pateikti vaikams keletą klausimų, paskatinti vaikus atsakyti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti vaikus išreikšti savo įspūdžius apie girdėtas pasakas. ■ Plėsti vaikų žodyną, klausinėti jų įvairios veiklos metu ir atsakyti į jų klausimus. 		<p>bendrauti veiksmis, kūno judesiais, veido mimika.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Žaisti ratelius, liaudies žaidimus, kurių metu vaikai mokosi ar iš atminties atkartoja žaidimo, dainos ar eiliuotą tekstą. ■ Kurti dekoracijas, piešti iliustracijas girdėtoms pasakoms, istorijoms, vaidinimams, komiksams, fantazuoti ir pasakoti. ■ Siūlyti atlikti veiklas poroje, grupelėje, kurių metu vaikai diskutuoja, tariasi, išsako savo nuomonę, argumentus. ■ Žaisti žaidimus su žodžiais. ■ Skatinti vaikus dalintis įspūdžiais. Drąsinti vaikus išsakyti savo nuomonę.
Skaitymo ir rašymo pradmenys			
<p><i>Domisi knygelėmis, jas varto, žiūrinėja, įvardija ką mato (veikėjus, veiksmą, pažįstamą raidę). „Rašinėja“, paišo įvairias linijas.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Įkurti knygų kampelių, kuriame vaikai galėtų laisvai vartyti, žiūrinėti spausdintas knygeles. ■ Pradedant skaityti sudominti vaikus, apžiūrėti paveikslėlius, parodyti vietą pirštu, nuo kur pradės skaityti (žodį ir pirmą jo raidę), tokiu būdu vaikai susipažįsta su ženklais, kurie reiškia žodžius knygelėje. ■ Kviesti vaikus „paskaityti“ knygelę kartu. ■ Drąsinti vaikus „rašinėti“. Paklausti, ką jis piešia, rašo. 	<p><i>Domisi rašytiniais tekstais, ženklais ir simboliais. Supranta, kad žodžiai slypi po raidžių ženklais. Pažįsta keletą ar daugiau raidžių, „perskaito“ savo vardą.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Papildyti bibliotekėlę knygelėmis, žurnalais, enciklopedijomis su skirtingais tekstais, šriftais, kuriuos vaikai gali tyrinėti ir ieškoti jau pažįstamų raidžių, ženklų ir lyginti su nepažįstamais. ■ Skatinti vaikus „skaityti“ žaidimų ar kitos veiklos metu. ■ Pagal galimybę apsilankyti bibliotekoje, knygyne ir dalintis patirtais įspūdžiais. ■ Kalbėti apie tai, kaip atsiranda knygos, kokios gali būti knygos, kaip rašomas tekstas (iš kairės į dešinę), kas jas sudaro (viršelis, iliustracijos, rašytojo vardas), pasikviesti į svečius pagal galimybę rašytoją ar poetą. ■ Kurti istorijų, pasakų knygeles, gamintis receptų, užrašų ir knygeles, plakatus. ■ Pasivaikščiojimo metu stebėti pakelyje pasitaikiusius ženklus, simbolius, užrašus ir juos aiškintis. ■ Siūlyti žaisti žodžių loto, raidžių kaladėlėmis, LEGO,

			<p>rašyti pažįstamas raides, kopijuoti raides, kurti savo ir jas puošti, kirpti, klijuoti, panaudoti kitų žaidimų metu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Žaisti su žodžiais pirmyn ir atgal. ■ Lankstyti kartu su vaikais iš popieriaus raides, kurti kūno pagalba raides, jų junginius. ■ Skatinti „rašyti“ su pieštuku, flomasteriu, tušinuku ant popieriaus, kompiuteryje. ■ Atspausdinti kompiuteriu, iškirpti iš senų žurnalų raides, žodžius, simbolius, paveikslėlius ir kurti tekstus ar žinutes. ■ Skatinti „rašyti“ raidėmis, pasidarytomis iš plastilino, modelino ar sudėliotomis iš kaštonų, gilių, sėklų ir kt. ■ Žaisti vaidmenų žaidimus.
--	--	--	---

KETVIRTASIS SKIRSNIS SOCIALINIS IR EMOCINIS UGDYMAS

Pagrindiniai tikslai, kuriais siekiama, kad vaikai:

1. Pažintų savo stiprybes ir ugdytųsi teigiamą savęs vertinimą.
2. Mokytųsi valdyti savo emocijas ir kontroliuoti elgesį.
3. Ugdytųsi empatiškumą ir gerbtų kitus (kitoniškumą, kultūrų įvairovę).
4. Palaikytų ir kurtų teigiamus santykius su bendraamžiais ir suaugusiais.
5. Gebėtų priimti sprendimus ir apmąstyti savo veiksmų / elgesio pasekmes.

▪ **Ugdymo strategijos.**

Pasitikėjimo savimi stiprinimas natūralaus kasdienio bendravimo su vaikais metu, pavyzdžiui, atvykus į darželį, einant pasivaikščioti, aptariant, kaip sekėsi, kaip jaučiasi ir pan. Vaiko pastangų ir pasiekimų vertinimas kartu su vaiku, pavyzdžiui, peržiūrėti ir aptarti vaiko pasiekimų aplanką, kaip ir kas jam sekėsi, kur reikėtų pasistengti. Aktyvus vaiko dalyvavimas planuojant kasdienes veiklas, atsižvelgiant į vaikų interesus ir pomėgius. Sudaryti vaikams sąlygas pažinti skirtingus elgesio modelius bendraujant skirtingose erdvėse, pavyzdžiui, lankantis teatre, muziejuje, parduotuvėje, išvykose ir pan.

▪ **Turinio apimtys.**

Savęs ir kitų pažinimas: aš ir mano kūnas; mano šeima, draugai, kaimynai, bendruomenė; iniciatyvumas ir atkaklumas; veikla poroje ir grupėje; bendravimo taisyklės (nuomonės išklausymas ir išsakymas); elgesys su nepažįstamais; problemų sprendimas; susitarimai ir jų laikymasis (grupės taisyklės); emocijos ir jausmai: ką jaučiu aš ir kiti; emocijos ir jų išraiška; empatiškumas; emocijų valdymas; savikontrolės įgūdžiai; pilietiškumo ugdymas (atsakomybė).

Turinys		Savęs ir kitų pažinimas	
3–4 m.		5–6 m.	
Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės	Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės
<p><i>Domisi savo kūnu, nori viską daryti pats, saugo savo daiktus, bando laikytis susitarimų. Žaidžia vienas greta kito, gali pasidalinti žaislais. Geba pasitikėti savimi, pradeda suprasti, kuo jis skiriasi nuo kitų. Bando įvairiais būdais ginti savo interesus.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Žaisti žaidimus, siūlyti veiklas, kurių metu vaikai tyrinėja save, kas jie tokie yra, kaip jie atrodo, kaip vadinasi kūno dalys. ■ Kasdieninės veiklos metu rengiantis, vardinti, kaip rengiamės, valgymo metu, kaip laikomės higienos ir kt. ■ Bendrauti, žaisti individualiai su vaikais, leisti jiems vadovauti žaidimui, pokalbiui, skatinant savojo Aš tvirtinimą. ■ Kasdienės veiklos metu, žiūrinėjant paveikslėlius, kalbėtis apie tai, kuo vaikas yra panašus į kitus ir kuo skiriasi. ■ Pasirūpinti, kad vaikai turėtų savo atskirą vietą asmeniniams daiktams laikyti ir aptarti su juo, kur yra jis laikys savo daiktus. ■ Atsakyti į vaikams rūpimus klausimus demonstruojant susidomėjimą žodžiais ir kūno kalba. ■ Palaiptamui nustatyti tam tikras elgesio ribas kasdienės veiklos metu. ■ Kartu su vaiku vartyti jo pasiekimų aplanką. 	<p><i>Pažįsta pagrindines kūno dalis ir jas įvardija. Apibūdina save, pasako, kuo ypatingas, kuo skiriasi nuo jo kiti. Pats taiko įvairesnius nusiramino, atsipalaidavimo būdus. Bando kontroliuoti savo elgesį, ieško pagalbos, pats ieško išeičių. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Dažniausiai laikosi susitarimų ir taisyklių.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Minti mįsles apie kūno dalis. ■ Siūlyti užduotis, žaidimus, kurių metu vaikai samprotautų, keltų hipotezes. ■ Skatinkite vaikus reflektuoti apie savo pomėgius, gebėjimus. ■ Kalbėtis su vaikais, kuo jie yra panašūs į kitus ir kuo skiriasi. ■ Stiprinti vaikų pasitikėjimą savimi ir teigiamą savivertę fotografuojant ar darant vaizdo įrašus, kuriuose užfiksuoti vaikų veiklos momentai, dalyvavimas šventėse, pramogose ir kt. Demonstruoti nuotraukas viešai, aptarti su vaikais, kas ten užfiksuota, ką jie veikė, darė; skatinti vaikus dalintis savo pasiekimais su tėvais ir draugais. ■ Pasivaikščiojimo metu, stebint knygų paveikslėlius atkreipti dėmesį į žmones, turinčius negalią ar kitokią išvaizdą, ir kalbėti, kuo jie skiriasi ir kuo panašūs į kitus žmones. ■ Kartu su vaiku vartyti jo pasiekimų aplanką ir kalbėtis, kaip jis vertina save. ■ Skatinti vaikus, kad vieni kitiems sakytų malonius žodžius / komplimentus. ■ Atkreipti dėmesį į taisykles, kurių yra sutarta laikytis. ■ Stebėti ir drąsinti vaikus patiems spręsti kylančius konfliktus ir suteikti jiems grįžtamąjį ryšį.

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Žiūrindami paveikslėlius atkreipti vaikų dėmesį į kitaip atrodančius, nei vaikams yra įprasta, žmones (pavyzdžiui, vaikus, sėdinčius invalido vežimėlyje, su akiniais, kitos odos spalvos) ir kalbėti, kuo jie skiriasi ir kuo panašūs. 		<ul style="list-style-type: none"> ■ Sudaryti galimybę rinktis alternatyvias veiklas ir gerbti vaikų pasirinkimą. ■ Skaityti pasakojimus, kuriuose herojai papuola į sudėtingas situacijas ir ieško išeičių.
Jausmai ir emocijos			
<p><i>Pradeda atpažinti ir įvardinti kai kurias emocijas. Pastebi kitų žmonių emocijas pagal veido išraišką ir į jas reaguoja.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reaguoti į vaiko rodomas emocijas ir skatinti jas įvardinti, ką jis jaučia, kai yra supykęs, nuliūdęs, linksmas. ■ Kalbinti vaikus, kad jie rodytų savo emocijas veido mimika ir kūno kalba. ■ Sekti pasakas, skaityti knygeles stengiantis perteikti herojų nuotaikas balso intonacija, kūno kalba. ■ Savo pavyzdžiu padėti vaikams mokytis, kaip reikia reaguoti į kito vaiko emocijas: jei jis džiaugiasi, pasijuokti kartu su juo, jei liūdi, verkia – paglostyti, duoti žaislą. ■ Žaisti slėpynes ir kitus žaidimus ir jų metu padėti vaikams suprasti, ką jie jaučia, kai jiems pavyksta, nesiseka ir pan. ■ Žaisti vaizduotės žaidimus. 	<p><i>Nusako, ką jaučia ir kodėl. Kalbėdamas naudoja veido ir kūno judesius. Gali nusakyti, kaip kitas jaučiasi iš veido mimikos, kūno judesių. Užjaučia kitą žinomais jam būdais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pasiūlyti žaidimus, kurių metu vaikai gali suprasti, kaip jaučiasi žmonės su negalia. ■ Skatinti vaikus pasakoti, kada ir kaip jie jautėsi, kodėl džiaugėsi, buvo nustebę, liūdni, vieniši, pikti ar išsigandę. Aptarti, ką jie darė, kad pasijustų geriau; ką galėtų patarti kitiems vaikams, kad šie nesijaustų vieniši ir pan. ■ Padėti vaikui išreikšti savo jausmus ir išmokyti naujų nusiramavimo būdų. ■ Švenčių, pramogų metu skatinti ir padėti vaikams susitvarkyti su kylančiomis emocijomis, nevaldomu elgesiu ir mokyti savikontrolės. ■ Žaisti su kortelėmis, kuriose pavaizduoti įvairūs jausmai (draugystė, pyktis, pavydas ir kt.) ir apibūdinti, kokius jausmus reiškia kiekviena kortelė ar situacija. ■ Siūlyti įvairias užduoteles pratybų sąsiuvinuose ar atskiras užduotis, kurios yra skirtos jausmų pažinimui. ■ Žaisti vaizduotės, vaidmenų žaidimus, kurių metu vaikams siūloma įsivaizduoti, suvaidinti tokius jausmus kaip baimė, nerimas, pavydas. ■ Skatinti vaikų atsakomybę už savo veiksmus.

PENKTASIS SKIRSNIS MENAI

Pagrindiniai tikslai, kuriais siekiama, kad vaikai:

1. Pajaustų džiaugsmą muzikuodami, šokdami, piešdami, konstruodami, vaidindami.
2. Meninės veiklos metu ugdytųsi vaizduotę, grožio pajautą ir kūrybiškumą.
3. Tyrinėtų, eksperimentuotų su spalvomis, forma, garsu, judesiu ir jų pagalba reikštų savo potyrius apie jį supantį pasaulį.
4. Ugdytųsi meninės veiklos poreikį ir ji taptų vaiko kasdieninės veiklos dalimi.
5. Jaustų pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, dalintųsi savo patirtimi su kitais.

▪ *Ugdymo strategijos:*

- Palaikyti ir skatinti vaiko spontanine kūrybą, pavyzdžiui, laisvą judėjimą pagal muziką, improvizaciją balsu, spalvų ir formų derinius ir kt.
- Drąsinti išsakyti savo jausmus ir potyrius menine kalba per muziką, šokį ir vizualinius menus. Lietuvių liaudies žaidimai, šokiai ir tautodailės elementai vaikų kūryboje.
- Stiprinti savitą kūrybinę raišką neprimetant vaikams išankstinių meninės raiškos šablonų.
- Estetinio suvokimo plėtojimui skatinti išsakyti nuomonę apie savo ir kitų darbelius ar stebėtus meno kūrinius.
- Pagal galimybes lankytis teatre, koncerte, meno darbų parodose, muziejuose ir kalbėti apie stebėtus ar išgirstus meno kūrinius.

▪ *Turinio apimty:*

Muzika ir šokis: muzika kasdienėje vaiko veikloje (muzikos klausymasis ir dainavimas); lietuvių liaudies dainelės; muzikos kalba (melodija, ritmas, tempas, dinamika); muzikos kūryba ir improvizacija (muzikos instrumentų ir kūno garsai); raiška judesiu ir šokiai (liaudies rateliai, žaidimai).

Vizualiniai menai: meninės raiškos priemonės (piešimas, tapymas, lipdymas, aplikavimas, lankstymas, karpymas, spaudavimas, konstravimas); raiška (spalva, linija, forma); tautodailės elementai.

Turinys		Muzika ir šokis	
3–4 m.		5–6 m.	
Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės	Ugdymosi pasiekimai	Ugdymosi gairės
<i>Džiaugiasi girdėdamas muziką ir reaguoja į ją ieškodamas</i>	■ Klausytis įvairių žanrų, vaikiškų dainelių ir skatinti vaikus judėti pagal muziką.	<i>Nusako muzikinio kūrinio nuotaiką ir tempą. Atpažįsta, skiria ir apibūdina</i>	■ Klausytis skirtingos nuotaikos, tempo, žanro muzikinių kūrinių ir skatinti vaikus išsakyti, ką jie įsivaizdavo klausydamiesi,

<p><i>muzikos šaltinio, sūpuodamasis kėdėje, laisvai judėdamas, šokdamas. Dainuoja kelių posmelių daineles, spontaniškai dainuoja savo daineles.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Žaisti liaudies žaidimus, dainuoti su vaiku ritmines trumpas daineles. ■ Dainuoti vaikams ir su vaikais trumpas daineles, ritminius eilėraštkus, skatinti pačius dainuoti žinomas ar spontaniškai sukurtas savo daineles. ■ Tyrinėti paprastus instrumentus ir daiktus, kuriais galima išgauti muzikinius ar ritminius garsus. 	<p><i>aplinkos ir muzikos garsus. Dainuoja ir juda bandydamas išlaikyti ritmą. Dainuoja vienas ir kartu su kitais prisitaikydamas prie kito iš atminties. Groja paprastais muzikiniiais instrumentais ar savo kūnu (mušdamas taktą kojomis, plodamas ir kt.). Atpažįsta ir pavadina kai kuriuos muzikos instrumentus. Dainuodamas, šokdamas laikosi ritmo.</i></p>	<p>apibūdinti kūrinėlių nuotaiką, tempą, dinamiką.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Klausytis atskiro instrumento grojamas melodijos ir bandyti spėti, koks tai instrumentas, kaip jie apibūdintų instrumento garsus, su kokias pažįstamais aplinkos garsais palygintų. ■ Klausytis natūralių gamtos garsų. ■ Pratinti vaikus klausytis muzikos įvairios veiklos metu ar nuotaikai išreikšti. ■ Drąsinti dainuoti vieniems, poroje, grupelėje; įsiklausyti į draugo dainavimą ir prisitaikyti; dainuoti ritmiškai ir intonuoti. ■ Skatinti tyrinėti savo balsą, jo galimybes. ■ Pasirūpinti, kad grupėje vaikams būtų pakankamai nesudėtingų muzikos instrumentų, kuriais vaikai laisvai gali tyrinėti, klausinėti, bandyti groti, kurti melodijas. ■ Groti, kurti melodijas ne muzikos instrumentais, bet kūno judesiais, aplinkos daiktais. ■ Kalbėtis su vaikais apie tai, kas kuria muziką, kaip tampama muzikantu, pasikviesti pagal galimybę muzikantą ar kompozitorių į svečius. ■ Skatinti vaikus žaisti vaizduotės žaidimus, pavyzdžiui, apsimesti dirigentu, choro vadovu ir diriguoti pasinaudojant dirigento „lazdele“ ar rankomis orkestrui, vaikų chorui; ■ Skatinti vaikus improvizuoti. ■ Drąsinti improvizuoti judesiu, žinomais šokio žingsneliais, mėgdžioti suaugusius ir kurti savo šokio derinius.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> ■ Atkreipti vaikų dėmesį į gyvūnų judesius ir bandyti juos mėgdžioti.
Vizualiniai menai			
<p><i>Drąsiai išbando prieinamas piešimo priemonės ir medžiagas, piešia linijas, jungia, taškuoja, siekia rezultato. Noriai imasi išbandyti plasteliną, modeliną. Labiau džiaugiasi procesu, nei rezultatu, bet noriai įvardija, ką daro.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Drąsinti tyrinėti ir išbandyti piešimo ir rašymo priemones. ■ Paskatinti vaikus papasakoti, ką piešia / daro, pasidžiaugti ir pasigrožėti savo darbais. ■ Pasiūlyti eksperimentuoti su įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis. ■ Kartu su vaikais statyti statinius iš kartoninių dėžių, plastikinių butelių ir kitų buitinių atliekų. ■ Vartyti iliustruotas knygeles, žurnalus, žiūrėti įvairias nuotraukas, meno reprodukcijas, atvirukus, vaikų darbelius ir klausinėti vaikų, kas jiems patinka, atkreipti dėmesį į iliustracijų, meno kūrinių ir kitų kūrinių spalvas, nuotaikas, perspektyvą. ■ Skatinti pasakoti apie savo ar kitų piešinį, aplinkoje pamatytus paveikslus ar knygelių iliustracijas. 	<p><i>Kuria pagal savo sumanymus, pasinaudodamas jau turima meninės raiškos patirtimi ir noriai išbando naujas priemones bei technikas. Džiaugiasi savo veiklos rezultatais, pasakoja kitiems, kaip ir ką padarė. Padedamas naudojasi kompiuteriu, siekdamas išreikšti savo kūrybinius sumanymus. Įžvelgia ryšį tarp dailės vaizdų ir realaus pasaulio, simboliniais vaizdais atspindėdamas realaus pasaulio daiktus bei reiškinius ir savo ryšius su jais.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skatinti eksperimentuoti ir piešti įvairiomis grafikos priemonėmis, medžiagomis ir atrasti įvairius raiškos būdus ir jų derinius. ■ Atkreipti dėmesį į linijas ir jų dinamiškumą. ■ Eksperimentuoti teptuku ir atrasti įvairius išraiškos būdus. ■ Kurti koliažus pasinaudojant planšetinio kompiuterio programomis. ■ Skatinti improvizuoti kuriant nerealaus formos, formato darbus. ■ Padėti vaikams ugdytis supratimą, jog meninė veikla padeda atsipalaiduoti, nusiraminti, pajauti kūrybos džiaugsmą. ■ Skatinti eksperimentuoti su moliu, plastilinu. ■ Skatinti bandymus naudojant skirtingas formas ir spalvas ant popieriaus, senos paklodės, gvašu, akvarele. ■ Plėšyti, lankstyti, klijuoti eksperimentuojant su popieriaus lapu. ■ Skatinti pažinti tautodailės ornamentikos tradicijas ir jas panaudoti savo darbeliuose. ■ Panaudoti savo kūrybos darbelius kalėdinės eglutės puošybai, vaidinimo dekoracijoms, atvirukams ir kt.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

VAIKŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų stebėjimas ir vertinimas yra atliekamas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programa ir joje išdėstytais esminiais vaiko pasiekimais, atsižvelgiama į bendruosius vaikų raidos dėsniumus ir, siekiant pasitikslinti, kuriame savo ugdymo pasiekimų žingsnelyje yra vaikas, į pagalbą pasitelkiamas aplankas „Augu ir keičiuosi“. Atsižvelgiant į tai, jog

to paties amžiaus vaikų pasiekimai gali skirtis dėl kiekvieno vaiko individualios patirties, skirtingo ugdymosi stiliaus, temperamento, vaiko pasiekimai vertinami remiantis kiekvieno vaiko asmenine pažanga.

Vaiką geriausiai pažįsta jo tėvai. Todėl pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo įstaigą, svarbu kuo geriau pažinti vaiką. Išsiaiškinti, kas jam pavyksta gerai, kokius žaidimus mėgsta žaisti, kuo domisi, kokios šeimos tradicijos ir lūkesčiai. Tai padeda numatyti, kokius gebėjimus reikėtų lavinti ar tobulinti.

Ugdymo įstaigoje susitariama, kaip bus vertinami vaiko pasiekimai. Vaiko ugdymosi pasiekimai nuolat stebimi, vertinami, kaupiami sutarta forma ir aptariami individualiai su vaikais, jų tėvais.

Vaiko pasiekimai vertinami nuolat, suteikiant vaikui grįžtamąjį ryšį apie tai, kaip jam sekasi. Apibendrinamieji vaiko pasiekimų vertinimai atliekami du kartus per metus: metų pradžioje – kai siekiame pažinti naujai atvykusio į grupę vaiką ar, kaip paaugo ir pasikeitė vaikai per vasaros laikotarpį; mokslo metų pabaigoje – kokią pažangą vaikas yra padaręs, atsižvelgiant į tai, kaip pavyko pasiekti tai, kas buvo suplanuota. Apibendrinamasis vaikų pasiekimų vertinimas fiksuojamas susitarta forma (žr. priedas Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3).

Informacija, rodanti vienos ar kitos vaiko ugdymosi srities pasiekimus, yra fiksuojama vaiko aplanke „Augu ir keičiuosi“, kuriame gali būti kaupiami vaiko darbeliai, užrašytos vaikų mintys, nuotraukos, filmuoti vaikų veiklos fragmentai. Tai savotiškas vaiko dienoraštis, kuriame užrašoma, kas vaikui buvo įdomu, kaip jam sekėsi, kas pavyko. Vaiko aplankas pradedamas kaupti nuo jo atvykimo į ugdymo įstaigą iki kol baigs priešmokyklinio ugdymo programą. Naudojant įvairius vaiko pasiekimų vertinimo duomenis, stebima, kaip auga vaiko gebėjimai, kokia daroma pažanga.

Vaiko pasiekimų aplankalo „Augu ir keičiuosi“ galimas turinys:

- Informacija apie vaiko polinkius ir interesus: pastebėjimai, nuotraukos, pokalbiai su tėvais, anketos ir kt.
- Informacija apie vaiko pasiekimus skirtingose ugdymosi srityse: nuotraukos, darbeliai.
- Apibendrinamasis vaiko pasiekimų aplankas (pirmasis pateikiamas baigiantis lapkričio mėn. ir antrasis – baigiantis gegužės mėn.).

Vaiko tėvai ir ugdytojai susitaria, kaip bus aptariami vaiko pasiekimai. Tai galima daryti įvairiai, pavyzdžiui, sutartu laiku kalbaramsi individualiai, siunčiami trumpi pranešimai ar laišakai elektroniniu paštu ar žinute ir pan.

Prasminga vaiko pasiekimus aptarti ir namuose. Tėvų nuomonė vaikui labai svarbi. Aptarinėdami vaiko darbelius tėvai gali užrašyti vaiko reakcijas, komentarus, mintis. Šia informacija dalytis su vaiko ugdytojais, suteikiant galimybę dar geriau pažinti vaiką, jo galias, pasiekimų augimą

bei numatant tolesnius ugdymosi siekius. Pastebima, jei vaiko tėvai ir ugdytojai nuolat bendrauja, aptaria, kaip vaikui sekasi, ko dar reikėtų siekti, vaiko pasiekimai gerėja.

LITERATŪRA

1. Bee H., Boyd D. Augantis vaikas, 2011.
2. Curriculum framework for kindergartens in Singapore, 2012.
3. Dodge T. D., Colker J. L., Heroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, 2002.
4. Ikimokyklinio ugdymo Metodinės rekomendacijos, Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
5. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. Švietimo problemos analizė, ŠMM, 2012, rugsėjis Nr. 13 (77), ISSN 1822-4156.
6. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2006.
7. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011.
8. Monkevičienė O., Ankstyvojo ugdymo vadovas: tėvams, globėjams, pedagogams: vaikas iki trejų metų, Vilnius, 2001.
9. Szarkowicz, D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje, 2011.
10. Steišūnienė I., Dešimties mažylių kelionės, 1997.
11. Ugdymas ir demokratijos kultūra. Ikimokyklinis amžius, 1997.

Internetiniai šaltiniai:

12. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011. Prieiga internetu: <http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php>
13. Jūsų vaikas – ikimokyklinukas. Švietimo aprūpinimo centras, 2015. Internetinė prieiga: <https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/3251>
14. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas. Metodiniai patarimai, prieiga internetu: <https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/1719>
15. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. Prieiga internetu: http://www.sac.smm.lt/images/file/e_biblioteka/Lietuvos%20Respublikos%20svietimo%20istatymas.pdf.

PRIEDAI

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos
ikimokyklinio ugdymo programos
1 priedas

VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS
_____ M. M.

Mišri (ikimokyklinio / priešmokyklinio) ugdymo grupė
3–4 metų vaiko ugdymosi pasiekimų vertinimas

Bendros žinios apie vaiką:

Vaiko vardas, pavardė, amžius	
--	--

Stebima vaiko raida rudenį (rugsėjo–spalio mėn.) ir pavasarį (balandžio–gegužės mėn.). Vaiko raida pažymima simboliu, „+“ prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus.

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys / požymiai</i>	<i>Pasiekimai rudenį</i>			<i>Pasiekimai pavasarį</i>		
	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>
<i>Pasaulio pažinimas</i>						
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas mėgstamą veiklą						
Domisi aplinka, tyrinėja						
Įvairiai eksperimentuoja su daiktais, aiškina jų savybes						
Geba manipuliuoti daiktais ir jų grupėmis						
<i>Komunikavimas</i>						
Kalba sakiniiais, sudarytais iš 3–4 žodžių						
Kalba prijungiamaisiais sakiniais						
Klausinėja: kam? kada? kodėl?						

Įvardija objektą, veiksmą, reiškini						
Geba papasakoti rišlų kelių sakinių tekstą pagal pateiktus klausimus						
Judėjimas ir sveikata						
Geba keisti judesių tempą pagal žodį, muziką, kitą signalą						
Geba užlipti ir nulipti nuo kėdės, suolo						
Mėto ir gaudo kamuolį						
Geba peržengti neaukštas kliūtis						
Laikosi higienos įgūdžių (plaunasi rankas prieš valgį)						
Stengiasi savarankiškai apsirengti						
Socialinis ir emocinis ugdymas						
Kalba, bendrauja su suaugusiais ir vaikais						
Pradedą žaisti įvairius žaidimus drauge su bendraamžiais						
Geba dalytis						
Pratinasi pasitikėti savo gebėjimais						
Pratinasi atpažinti ir įvardinti savo jausmus						
Menai						
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas						
Savitai vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.						
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje						
Geba pasirinkti meno raiškos priemones						
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius						

**IŠVADOS APIE VAIKO PASIEKIMUS
(Pedagogo rekomendācijas, komentārs)**

Ruduo:

Pedagogo vārds, pavardē, parašas _____

Pavasaris:

Pedagogo vārds, pavardē, parašas _____

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos
ikimokyklinio ugdymo programos
2 priedas

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS**

_____ M. M.

**Mišri (ikimokyklinio / priešmokyklinio) ugdymo grupė
4–5 metų vaiko ugdymosi pasiekimų vertinimas**

Bendros žinios apie vaiką:

Vaiko vardas, pavardė, amžius	
--	--

Stebima vaiko raida rudenį (rugsėjo–spalio mėn.) ir pavasarį (balandžio–gegužės mėn.). Vaiko raida pažymima simboliu, „+“ prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus.

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys / požymiai</i>	<i>Pasiekimai rudenį</i>			<i>Pasiekimai pavasarį</i>		
	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>
<i>Pasaulio pažinimas</i>						
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas tam tikrą veiklą						
Domisi aplinka, tyrinėja, eksperimentuoja						
Geba apibūdinti įvairių daiktų atskirus požymius						
Geba palyginti daiktus (pagal aukštį, dydį, kt.)						
Žino daiktų paskirtį ir geba įvairiai juos panaudoti savo veikloje						
Pagal turimą patirtį nustato reiškinių priežastingumą						
<i>Komunikavimas</i>						
Geba papasakoti apie save, šeimos narius						
Kalba sakiniiais						

Įvardija objektą, veiksmą, reiškini						
Įvardija tai, ką geba atlikti						
Supranta žodžių prasnę						
Geba papasakoti pasakojimą, istoriją						
Judėjimas ir sveikata						
Geba greitai ir tolygiai bėgti, lengvai sustoti						
Geba šokti į tolį išibėgėjus						
Geba šokinėti ant vienos kojos						
Kontroliuoja savo veiksmus						
Geba išlaikyti pusiausvyrą stovėdamas ant vienos kojos						
Pakankamai išlavėjusi smulkioji motorika (geba užsisegti užtrauktuką, sagas, kt.)						
Laikosi higienos įgūdžių						
Socialinis ir emocinis ugdymas						
Geba valdyti savo emocijas, įvardija savo jausmus						
Geba įsijausti į kito būseną (užjausti, džiaugtis, kt.)						
Gali priimti sprendimus, spręsti problemas						
Geba bendrauti, drauge veikti su bendraamžiais						
Geba dalytis						
Dažnai rodo iniciatyvą, pasitiki savimi						
Menai						
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas						
Vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.						
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje						
Geba pasirinkti meno raiškos priemones						
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius						
Geba pabaigti pradėtą darbą						

**IŠVADOS APIE VAIKO PASIEKIMUS
(Pedagogo rekomendācijas, komentāras)**

Ruduo:

Pedagogo vārds, pavardē, parašas _____

Pavasaris:

Pedagogo vārds, pavardē, parašas _____

Vilkaviškio r. Žaliosios Vinco Žemaičio
pagrindinės mokyklos
ikimokyklinio ugdymo programos
3 priedas

**VILKAVIŠKIO R. ŽALIOSIOS VINCO ŽEMAIČIO PAGRINDINĖ MOKYKLA
VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS**

_____ M. M.

**Mišri (ikimokyklinio / priešmokyklinio) ugdymo grupė
5–6 metų vaiko ugdymosi pasiekimų vertinimas**

Bendros žinios apie vaiką:

Vaiko vardas, pavardė, amžius	
--	--

Stebima vaiko raida rudenį (rugsėjo–spalio mėn.) ir pavasarį (balandžio–gegužės mėn.). Vaiko raida pažymima simboliu, „+“ prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus.

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys / požymiai</i>	<i>Pasiekimai rudenį</i>			<i>Pasiekimai pavasarį</i>		
	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>
<i>Pasaulio pažinimas</i>						
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas įvairią veiklą						
Domisi aplinka, tyrinėja, eksperimentuoja, apibendrina						
Geba apibūdinti įvairių daiktų atskirus požymius						
Geba palyginti daiktus (pagal aukštį, dydį, kt.)						
Žino daiktų paskirtį ir geba įvairiai juos panaudoti savo veikloje, žaidimuose						
Skaičiuoja, rūšiuoja, matuoja įvairius daiktus, apibendrina gautus rezultatus						
Pagal turimą patirtį nustato reiškinių priežastingumą						
<i>Komunikavimas</i>						
Domisi raidėmis ir skaičiais, ima kopijuoti, perrašinėti						

Kalba aiškiai, sakiniais						
Įvardija, apibūdina objektus, veiksmus, reiškinius						
Įvardija tai, ką geba atlikti						
Supranta žodžių prasmę, geba ją paaiškinti						
Geba papasakoti pasakojimą, istoriją						
Geba naudotis įvairiomis komunikacijos priemonėmis (telefonu, paštu, kt.) informacijai perduoti						
Judėjimas ir sveikata						
Įgyja koordinacijos įgūdžių						
Savarankiškai apsirengia						
Savarankiškai naudojami namų apyvokos daiktais ir įrankiais						
Lengvai laipioja įvairiais paviršiais						
Laikosi higienos įgūdžių						
Socialinis ir emocinis ugdymas						
Geba prisitaikyti, stengiasi padėti kitiems						
Geba valdyti savo emocijas, įvardyti savo jausmus						
Geba įsijausti į kito būseną (užjausti, džiaugtis, kt.)						
Gali priimti sprendimus, tartis, spręsti problemas						
Geba bendrauti, drauge veikti su bendraamžiais						
Vaidmenų žaidimuose atlieka prisiimtą arba priskirtą vaidmenį						
Dažnai rodo iniciatyvą, pasitiki savimi						
Menai						
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas						
Savitai vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.						
Skiria tikrovę nuo vaizduotės reiškinių						
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje						
Geba pasirinkti meno raiškos priemones						
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius						
Geba pabaigti pradėtą darbą						

IŠVADOS APIE VAIKO PASIEKIMUS
(Pedagogo rekomendacijos, komentaras)

Ruduo:

Pedagogo vardas, pavardė, parašas _____

Pavasaris:

Pedagogo vardas, pavardė, parašas _____